

קונטרס

שבח הנרות

בהלכות חנוכה

והוא ליקוט הלכות המצויות והשכיחות מהשו"ע,
ונושאי כליו, ועד גדולי הפוסקים בזמנינו

חנוכה תש"ס

יר"ל במהדורה חדשה חנוכה תש"פ

יו"ל מחדש
כסליו תש"פ
באישור המחבר
ע"י איגוד מוסדות חינוך בית שמש
כל הזכויות שמורות ©

ניתן להדפיס עבור לימוד תלמידים
בתת"ם ובישיבות

הרב ש. י. נסים קרליץ

רמת אהרן

רח' ר' מאיר 6, בני-ברק

בס"ד, יום י"ג כסלו תש"ס

כאשר קיבץ וליקט וסידר הלכות חנוכה.
הנני בזה לברכו שיזכה תמיד לעמול ולהתייגע
בתורה, להבין ולהשכיל ולזכות את הרבים בספרים
מועילים.

ניסים קרליץ

Rabbi Yehuda Aryeh Halevi Dunner

Rav, "Duvrei Shir" Zeirel Israel

37 Ha' admor Migur Siteet, Bnei-Brak 51527, Israel

Tel:03-6181981

הרב יהודה אריה הלוי דינר

רב ביהמ"ס צא"י "דברי שיר"

רח' האדמו"ר מגור 37, בני ברק 51527

טל. 03-6181981

בס"ד

י' כסלו, תש"ס, בני ברק, עה"ת

דבר טוב וזיכוי הרבים, עשה לנו שקיבץ וליקט, וסידר
 בטוב טעם, מהלכות האקטואלי הנוגע לחנוכה, ויש גם בזה
 הרבה הרבצת תורה.

ויה"ר שימשיך המחבר להוציא עוד קונטרסים וספרים, ויוכל
 ללמוד וללמד במנוחת הנפש והרחבת הדעת.

בכבוד רב

יהודה אריה דינר

תָּכֵן הָעֲנִינִים

- סימן א' - בְּמָה מְדֻלֶּקֶין ו
- סימן ב' - מְקוֹם הַהֲדָלָקָה ט
- סימן ג' - זְמַן הַהֲדָלָקָה טו
- סימן ד' - סֵדֶר הַהֲדָלָקָה יט
- סימן ה' - דִּינֵי הַבְּרָכוֹת כא
- סימן ו' - הַדָּלָקָה עוֹשֶׂה מִצְוָה כג
- סימן ז' - יוֹצֵא לְמָקוֹם אַחֵר כה
- סימן ח' - שֵׁבֶת חֲנֻכָּה כז
- סימן ט' - בְּנֵי יְשִׁיבָה ל
- סימן י' - הַהֲנָהֳגָה בְּנֵרוֹת הַחֲנֻכָּה לד

סימן א' - בְּמָה מִדְּלִיקוֹן

הַשְּׂמָנִים

א. מִצְוָה מִן הַמְּבַחֵר לְהַדְלִיק בְּשֶׁמֶן זַיִת זָךְ, שְׂאוּרוֹ נָקִי וְצָלוּל וְעוֹד שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ גָּס. [משנ"ב תרע"א ס"א]

ב. כָּל הַשְּׂמָנִים קוֹדְמִים לְגַר שַׁעוּה הוֹאִיל וְהַנֶּס נַעֲשֶׂה בְּשֶׁמֶן, וְאִם אֵין לוֹ יְדֻלִּיק בְּגַר שְׂאוּרוֹ צָלוּל בְּיוֹתֵר. [משנ"ב ער"ה ס"ק ד', תרע"א, ס"א ועין בביאור הלכה]

ג. שֶׁמֶן זַיִת קָרוֹשׁ חָשִׁיב שֶׁמֶן לְעִנְיֵן גַּר הַחֲנֻכָּה וְהַיּוֹתוֹ קָרוֹשׁ אֵינּוּ מוֹרִיד מִהַדּוֹרוֹ [בעל שבט הלוי, הגר"ח קניבסקי שליט"א, מובא בימי חנוכה]

ד. שֶׁמֶן זַיִת בְּלִי תַעֲדַת כְּשָׂרוֹת יֵשׁ לְבַדֵּק שְׂלֵא יִהְיֶה חָשֵׁשׁ עָרְלָה וּלְגַבֵּי תְרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ לְבַד [הגר"א דינר שליט"א מובא בפסקי הלכות]

הפְתִילוֹת

ה. כָּל הַפְתִּילוֹת פְּשׁוּרוֹת לְגֵרוֹת חֲנֻכָּה, אֵף עַל פִּי שְׂאִין

הָאֵשׁ נִתְּלִית בְּהֵן יָפָה. [משנ"ב תרע"ג ס"א]

ו. מִצּוּה מִן הַמְּבַחֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוּטֵי צֶמֶר גָּפֶן אוֹ

חוּטֵי פֶשֶׁתָן. [משנ"ב תרע"ג ס"ק ב']

ז. מִתֵּר לְהַדְלִיק בְּפִתִּיל צָף וְאִין צָרֵף לְהַדְלִיקוֹ לִפְנֵי

קִיּוּם הַמִּצְוָה אֵף עַל פִּי שְׂמֻכְסָה שְׁעוּה דְהַשְׁעוּה אִינָה

דוֹלְקַת אֶלָּא נְמָסָה מִיָּד [הגרש"ז אויערבאך זצ"ל מובא בימי

חנוכה]

ח. יֵשׁ מְחַמְרִים לְטַבֵּל אֶת הַפְתִּיל הַצָּף בְּשֶׁמֶן לִפְנֵי

הַהַדְלָקָה [שו"ת להורות נתן ח"ו]

ט. אִין צָרֵף לְהַחְלִיף אֶת פְּתִילוֹת הַשֶּׁמֶן [צֶמֶר גָּפֶן]

בְּכָל לַיְלָה, מֵאַחַר וְהוּן טוֹבוֹת יוֹתֵר לְהַדְלָקָה פְּשֵׁהוּן

יִשְׁנוֹת [לבוש], וַיֵּשׁ נוֹהֲגִין לְהַחֲלִיפֹן בְּכָל לַיְלָה זָכָר
לְמִנּוּרָה בַּמִּקְדָּשׁ. [מאירי פ"ב בשבת]

הַמְּנוּרָה

י. מַעֲקָר הַדִּין יֵשׁ לְהַעֲמִיד אֶת הַנְּרוֹת בְּשׁוּרָה, וְלֹא
בְּעֹגוּל, וְלֹא אֶחָד נִכְנָס וְאֶחָד יוֹצֵא. [משנ"ב תרע"א ס"ד]

יא. יֵשׁ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַנְּרוֹת קְרוּבִים זֶה לָזֶה יוֹתֵר
מִדִּי, שְׁמָא תַתְּחַבֵּר הָאֵשׁ, וְטוֹב שְׂיִהְיֶה בֵּין פְּתִילָה
לְפְתִילָה לְכָל הַפְּחוֹת הַפָּרֶשׁ כְּשַׁעוֹר אֶצְבַּע. [משנ"ב תרע"א
ס"ק ט"ז]

יב. כְּשֶׁמְדַלִּיקִין בְּנְרוֹת שַׁעוּה יֵשׁ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יְדַלִּיק
אוֹתָם צְמוּדִים, אֲלֵא שְׂיִהְיֶה מְרוּחַ בֵּין אֶחָד לְחֵבְרוֹ
עַל כָּל פְּנִים כְּשַׁעוֹר אֶצְבַּע שְׁמָא יִדְבֵּק אֶחָד בְּשֵׁנִי.
[משנ"ב תרע"א ס"ק י"ח]

יג. וכן יזהר בגירות שְׁעוּה שְׁלֵא לְהַדְלִיק בְּקְלוּעִין או

דְּבוּקִין יַחַד. [משנ"ב תרע"א ס"ק י"ח]

סימן ב' - מקום ההדלקה

פְּתַח לְרִשׁוֹת הַרְבִּים

א. מעקר הדין נר חֲנֻכָּה מְדַלִּיקוּ בְּפֶתַח הַבַּיִת הַפְּתוּחַ

לְרִשׁוֹת הַרְבִּים וְאִם הַבַּיִת פְּתוּחַ לְחָצֵר וְהַחָצֵר פְּתוּחָה

לְרִשׁוֹת הַרְבִּים מְדַלִּיקוּ בְּפֶתַח הַחָצֵר, [משנ"ב תרע"א ס"ה]

ב. דַּעַת הַחֲזוֹן אִי"ש שְׁגַם חֵדֵר מְדַרְגוֹת וְגַם חֲצֵרוֹת

שְׁלָנוּ אֵין לָהֶם תּוֹרַת חָצֵר וְעַל כֵּן יְדַלִּיק בְּחֵלוֹן בַּיִתוֹ.

[הגר"נ קרליץ זצ"ל מובא בפסקי הלכות] דַּעַת הַגְּרִי"ז זצ"ל שְׁחֵדֵר

מְדַרְגוֹת דִּינוֹ כְּחָצֵר וְעַל כֵּן כְּשֶׁפֶתַח חֵדֵר מְדַרְגוֹת הוּא

על הרחוב עצמו ידליק בפתח החדר מדרגות ליד המדרגה [מובא בפסקי הלכות]. ודעת הגרש"ז אוירבאך זצ"ל דידליק היכן שירצה, אמנם ישנה עדיפות מסימת להדליק בחלון ביתו, דשם נפר שהנרות שלו.
[מובא בימי חנוכה]

ג. לשיטות דסוברים דידליק בפתח החצר, במקרה ויש שביל מפתח החדר מדרגות לרשות הרבים, דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגרש"ז אוירבאך זצ"ל דידליק בפתח שבין החצר לרשות הרבים [נר איש וביתו]

ד. מי שדירתו מאחורי הבית [ערפית] ואין לו שום חלון או פתח הפונה לרשות הרבים ידליק בפנים הבית על יד הפתח, ואולם אם פתח ביתו פונה לחדר מדרגות שעוברים בו אנשים ידליק מחוץ לפתח דבזה איכא פרוסום טפי. [הגר"נ קרליץ זצ"ל מובא בפסקי הלכות]

ה. כְּשֶׁבֵּא לְהַדְלִיק בְּמִרְפֶּסֶת הַפּוֹנֶה לְרִשּׁוֹת הַרְבֵּים
מְקוֹם הַהֲדָלָקָה בְּמִרְפֶּסֶת, הוּא לִיד הַדְּלֵת שְׁבֵה
נִכְנָסִים מֵהַחֹדֶר לְמִרְפֶּסֶת בְּצַד שֶׁנֶּגֶד הַמְזוּזָה, וְאִם
צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אֶת הַחֲנֻכְיָה לְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כְּדִי
שִׁירָאוּ בַּחוּץ שָׂרִי. וְאִם אֵף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ נִרְאֶה
מִבַּחוּץ יָשִׁים בְּקִצָּה הַמִּרְפֶּסֶת עַל הַגֹּדֶר הַמִּרְפֶּסֶת
הַסְמוּךְ לְרִשּׁוֹת הַרְבֵּים. [הג"ר"נ קרליץ זצ"ל מובא בפסקי הלכות]

ו. מַעֲקֵר דִּינָא דְהַגְמָרָא אִם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי פְתָחִים יְדֻלִּיק
בְּכָל אֶחָד מֵהֶם וּבְזִמְנָנוּ שְׁכָל אֶחָד מִדְּלִיק בְּמְקוֹם
אַחֵר, שׁוּב לֹא חָשִׁיב חֻשְׁד וְאִם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי פְתָחִים
וְיָכוֹל לְהַדְלִיק הֵיכָן שִׁירְצָה. [בעל השבט הלוי]

מקום ההדלקה

ז. יניח הנרות בשמאל הפתח כנגד המזוזה כדי שיהיה מקף במצות, וכל זה כשמניחן סמוך לפתח, אבל עדיף להניחן בחלל הפתח, ומניחן בחצי השמאלי, ואין צריך שיהיו בתוך הטפח הסמוך לדלת. ויש אומרים שגם בזה ראוי להניח בקצה השמאלי, בטפח הסמוך לפתח. וכשאינ מזוזה מניחן סמוך לכתל הימני. [הלכות חג בחג]

ח. גם כשכבר יש כמה שמדליקין בשמאל הפתח מכל מקום גם האחרים ידליקו בשמאל. [הגר"נ קרליץ זצ"ל מובא בפסקי הלכות]

גובה הנרות

ט. יניח הנרות למעלה משלשה טפחים מן הקרקע ולכתחלה לא יותר מעשרה טפחים ואם הניח עד עשרים אמה יצא בדיעבד. ואם הניח למטה משלשה טפחים יצא. הניח למעלה מעשרים אמה לא יצא, ויכבה הנרות וידליק עם ברכה, וכל זה אם הדליק בחוץ, אבל בתוך הבית לא יחזור ויברך. [הלכות חג בחג]

י. מדידת עשרים אמה הוא מקרקע רשות הרבים. [הגר"נ קרליץ זצ"ל מובא בפסקי הלכות] ועד גובה השלהבת. [הלכות חג בחג]

יא. הגרים בקומה עליונה גבוה מעשרים אמה מרשות הרבים, ואינו נראה מהרחוב, אולם נראה מחלונות שםמול ביתו ידליק בחלון ביתו או במרפסת, ואם אין שכנים ממול ביתו ידליק בפתח

ביתו הפונה לחדר מדרגות, ואם גם זה אינו מתאפשר
ידליק בפנים על יד הפתח ודיו, ויכול לברך. [הגר"נ קרליץ
זצ"ל מובא בפסקי הלכות] וכל זה לדעת החזון אי"ש דלעיל.
ועל פי המבאר לעיל לדעת הגר"ז, יכול להדליק
בפתח חדר הדרגות או בפתח החצר.

מקום ההדלקה בישיבה
עין פרק בחורי ישיבה.

סימן ג' - זמן ההדלקה

שעת ההדלקה

א. מצותה משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מהשוק, וזמן זה הוא כחצי שעה, [שבת כא', ועיין ברי"ף, ור"מ שם] ואף במקומות שמדליקין בפנים דאיכא פרסום הגס רק לבני הבית לכתחלה יש להזהר בזמן הזה, אין מאחרין ואין מקדימין. [ועיין לקמן סעיף ח'], [רמ"א משנ"ב תרע"ב].

ב. זמן ההדלקה לדעת השלחן ערוך הוא בסוף השקיעה דהינו צאת הכוכבים, דעת הגר"א שסוברין שמדליקין בתחלת השקיעה. [משנ"ב תרע"ב ס"א] והגר"ש

אלישיב זצ"ל מדליק קרוב לעשר דקות אחר השקיעה כדי לא להיות בחינת שרגא בטהרא. [נכתב ע"י הרב אפרתי שליט"א] ומרן החזון איש זצ"ל נהג להדליק כרבע שעה עד עשרים דקות לאחר השקיעה. [הגר"נ קרליץ, מובא בפסקי הלכות]

ג. חצי שעה לפני זמן ההדלקה אסור להתחיל לאכל פת יותר מכביצה, או לשתות יותר מרביעית משקה המשכר, ואם התחיל, כשהגיע זמן הדלקה יפסיק לאכל. כמו כן אסור ללכת לישן [אפלו שנה מעטת], או להתחיל ללמד משהגיע חצי שעה לפני תחלת זמן ההדלקה. [משנ"ב תרע"ב ס"ק י']

ד. הלומד בבית המדרש בחבורה, או שאמר לאחר שיזכירנו, מתר לו ללמד עד שיגיע הזמן. [משנ"ב תל"א, ס"ק ז' הלכות חג בחג]

ה. בחור ישיבה שבביתו נוהגין להדליק נרות בצאת הכוכבים, יכול בישיבה לשנות ולהדליק בשקיעה ככל הבחורים, אבל לאחר הנשואים יחזר למנהג אבותיו.

[הגרש"ז אוירבאך, מובא בימי חנוכה]

ו. מי שמכרח לצאת מביתו מלפני שקיעת החמה עד שעה מאחרת, עדיף שידליק בביתו לאחר פלג המנחה, [ויזהר שיהיה בה שמן עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים], מאשר שיתאחר להדליק עד לאחר שיחזר לביתו, ובכל זאת אין להקל כן כי אם בשעת

דחק. [משנ"ב תרע"ב ס"א, הגר"נ קרליץ, מובא בפסקי הלכות]

ז. ויש אומרים שאם יגיע מאחר לביתו בזמן שעדין לא תכלה רגל מן השוק ימתין וידליק בעצמו אמנם אם יגיע אחר כך ימנה שליח [הגר"ש אלישיב זצ"ל נכתב ע"י

הרב אפרתי שליט"א]

משך הדלקה

ח. המדליקין לפני צאת הכוכבים, צריכים להזהר לתן שמן בנר בכדי שידלק לכל הפחות חצי שעה אחר צאת הכוכבים .

ט. אין מצוה לתת שמן שידלק זמן רב, אבל בנרות שעה יש הדור מצוה להדליק כשהן ארכות, מכל מקום אין לעשותן גדולות יותר מדאי [מג"א, משנ"ב תרע"ב], ויש מי שאומרים שכל זה למדליקין בפנים, אבל המדליקין בחוץ כעקר התקנה, ובמקומות שרגל רבים מצויה בשוק בשעה מאחרת יש הדור מצוה ופרסום הנס שידליק זמן רב עד שתכלה ממש רגל

הַרְבֵּים מִן הַשּׁוֹק, [דרכי משה] וְכָל זֶה בְּנֵרוֹת שְׂבִיבֵית אָבֶל
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת נֵרוֹת אֲרָפִין.

סימן ד' - סדר ההדלקה

בְּסֵדֶר הַהֲדָלָקָה יִשְׁנֶן שְׁלֹשׁ שֵׁיטוֹת:

א. שֵׁיטַת הַמַּחְבֵּר: אֵת הַנֵּר הַנוֹסֵף יִנִּיחַ מִשְּׂמָאל לַנֵּר
הַקּוֹדֵם, וַיִּתְחִיל לְהֲדַלִּיק מֵהַנֵּר הַנוֹסֵף, וְנִמְצָא מִתְחִיל
מִשְּׂמָאל וּפּוֹנֶה לְיָמִין. [הרמ"א]

ב. שֵׁיטַת הַמַּהְרֵשׁ"ל: יִתְחִיל לְהֲדַלִּיק בְּנֵר הַסְּמוּךְ
בְּיוֹתֵר לַפֶּתַח שֶׁהוּא עֶקֶר הַמִּצְוָה וְכֵן כָּל לֵילָה בֵּין
שְׁיַעֲשֶׂה מִשְּׂמָאל לְיָמִין וּבֵין שְׁיַעֲשֶׂה מִיָּמִין לְשְׂמָאל.
[הגר"א]

ג. שיטת ה"ט"ז: את הנר הנוסף יניח מימין לנר הקודם, ויתחיל להדליק מהנר הנוסף ונמצא מתחיל בימין ופונה לשמאל. [פמ"ג]

ד. למעשה יכול כל אחד להחזיק במנהגו. וטוב שיסדר כל הנרות בתוך חלל הפתח שיהיו כלן שוין בטפח הסמוך לפתח, אך גם אז תלוי בחלוקה השיטות (המחבר, והט"ז) באיזה נר יתחיל. [משנ"ב תרע"ו]

ה. דין החלון כדין הפתח. ולשיטת המהרש"ל בהאי גוונא יעמיד את הנר הראשון בצד שמאל. [משנ"ב תרע"ו
ס"ק ט']

סימן ה' - דיני הברכות

א. אין להפסיק בדבור בין הברכות להדלקה, אפלו לענית אמן וכיוצא בזה. וכן לא יפסיק לאמירת הנרות הללו. ואם הפסיק לענית אמן וכיוצא בזה, בין גר לגר בדיעבד לא יחזור ויברך שוב. [הלכות חג בחג]

ב. טוב לכתחלה לומר "הנרות הללו" מיד אחר הגר הראשון שהוא עקר, מפל מקום הנוהג לומר הנרות הללו לאחר שהדליק נמי שפיר דמי. [משנ"ב תרע"ו ס"ד]

ג. שכח ולא ברך שהחינו בלילה ראשון, יכול לברך בלילה שנזכר. [משנ"ב תרע"ו ס"א]

ד. שִׁכַח וְלֹא בִרְךָ וְנִזְכַּר בְּאֲמֻצֵּעַ הַדְּלָקָה, יְבָרַךְ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, וְאִם נִזְכַּר אַחֵר הַהַדְּלָקָה יְבָרַךְ רַק שְׁעֵשָׂה נְסִים וְשֶׁהַחֲיָנוּ. [משנ"ב תרע"ו ס"ק ד]

ה. כְּשֶׁהִבְעַל מִדְּלִיק הַגְּרוֹת, נִכּוֹן לְכַתְּחֵלָה שְׂאֵשְׁתּוֹ תַעֲמַד שָׁם וְתִשְׁמַע הַבְּרָכוֹת וְתִכְוֶן לְצֵאת בְּבִרְכָתּוֹ. [הגר"א דינר שליט"א, בפסקי הלכות]

ו. הַיּוֹדֵעַ שֶׁלֹּא יְדָלִיק גְּרוֹת וְאֵשְׁתּוֹ לֹא תִדְלִיק עָלָיו, כְּשֶׁרוֹאֶה גְּרוֹת שֶׁל אַחֲרִים יְבָרַךְ עַל הָרְאִיָּה לְהוֹדוֹת עַל הַנֶּס, וְכֵן שֶׁהַחֲיָנוּ בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן. [משנ"ב תרעו ס"ג]

ז. גַּם מִי שֶׁגָּר לְבֵדוֹ בְּבֵית וְאִין פְּרָסוּמִי נִסָּא לְאַחֲרִים חֲזֵב לְהַדְּלִיק גַּר חֲנֻכָּה, וְאִם לֹא הִסְפִּיק לְבָרַךְ עַד אַחֵר הַזְּמַן לֹא יְבָרַךְ, אֲבָל בְּכֵהָאִי גּוֹנָא שְׂיִהִיָּה פְּרָסוּמִי נִסָּא גַם אַחֵר הַזְּמַן שְׂרִי לְבָרַךְ. [משנ"ב תרע"ב שעה"צ יז', הגר"נ קרליץ, מובא בפסקי הלכות]

ח. שְׁלִיחַ צְבוּר שְׁבִרָךְ שְׁהַחֲיֵנוּ בְּבֵית הַכְּנֻסָּת בְּלִיל
 ראשון לא יְבָרַךְ בְּבֵיתוֹ אֶלָּא אִם הוּא בָּא לְהוֹצִיא אֶת
 בְּנֵי בֵיתוֹ בְּהַדְּלָקָה. [משנ"ב תרע"א ס"ק מ"ה]

ט. שְׁלִיחַ צְבוּר שְׁבִרָךְ שְׁהַחֲיֵנוּ בְּבֵיתוֹ לֹא יְבָרַךְ שׁוּב
 בְּבֵית הַכְּנֻסָּת. [הגרי"א דינר שליט"א, מובא בפסקי הלכות]

סימן ו' - הַדְּלָקָה עוֹשֶׂה מְצוּהָ

א. עַקֵּר קִיּוּם הַמְצוּהָ בְּשַׁעַת הַהַדְּלָקָה, לְפִיכָךְ צָרִיךְ
 לַתֵּן שָׁמֶן בִּנְר כְּשֶׁעוֹר חָצִי שְׁעָה כְּבָר קֹדֶם הַהַדְּלָקָה,
 וְאִם לֹא שָׁם כְּשֶׁעוֹר יִכְבֶּה וַיִּדְּלִיק בְּלִי בְּרָכָה. [משנ"ב
 תרע"ה ס"א]

ב. נְכֹבָה הַנֵּר בְּשׁוּגַג או שְׁכַבְתָּהּ בְּיָדוֹ בְּשׁוּגַג כְּדִי
לְתַקְנוּ, אֵינּוּ חַיֵּב לְהַדְלִיקוֹ אֲבָל רָאוּי לְהַדְלִיקוֹ דְּלֹא
גֵרַע מִהַמְהַדְרִין. [מהרש"ל]

ג. כִּבְּה הַנֵּר בְּמִזִּיד חַיֵּב לְחַזֵּר לְהַדְלִיק בְּלִי בְרָכָה.
[משנ"ב תרע"ה ס"ק י"ב]

ד. הַעֲמִיד הַנֵּרוֹת בְּמִקּוֹם שֶׁהָרוּחַ מְצוּיָה וְכָבוּ הַנֵּרוֹת,
דִּינוֹ כְּמִי שֶׁלֹּא נָתַן שְׁעוֹר שְׁמֹן וַיִּחַזֵּר וַיִּדְלִיק בְּלִי
בְרָכָה. [משנ"ב תרע"ג ס"ק י']

ה. הַרְוָאָה בְּשַׁעַת הַהַדְלָקָה שְׂאִין הָאוֹר נֶאֱחָז בַּפְּתִילָה
בְּאֶפֶן שְׂוֵדָאֵי יְכַבֶּה, חַיֵּב מְדִינָא לְחַזֵּר וּלְהַדְלִיקָה. [הלכות
חג בחג]

סימן ז' - יוצא למקום אחר

א. מי שיוצא אל מחוץ לעיר למשך השבת ידליק שם בערב שבת ובמוצאי שבת קדש כי שם מקומו עכשיו, ויזהר להיות שם זמן מסים כגון לאכל מלוח מלכה. [בעל שבט הלוי] ודעת החזון איש דאם חוזר לביתו מיד בצאת השבת, מקום הדלקה הוא בביתו הקבוע. וימנה שליח שיידליק עבורו ביתו בזמן הדלקה. [הגר"ח קניבסקי שליט"א בשם החזו"א, מובא בימי חנוכה]

ב. הנוסע לשבת ואוכל במקום אחד וישן במקום אחד, ידליק במקום אכילה. [רמ"א, משנ"ב תרע"ז ס"א]

ג. הנוסע למשל לחתונה בעיר אחרת ויוצא מבעוד יום ולא יגיע עד למחרת בבקר, אין זה קביעות כלל,

וְעָלוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ שְׂיִדְלִיק בְּבֵיתוֹ בְּזִמְנוֹ הַדְּלָקָה,
וַיִּשְׁמַע בְּרַכַּת שְׁעֵשָׂה נְסִים מְאַחֲרִים. [הגר"נ קרליץ זצ"ל,
מובא בפסקי הלכות]

ד. מי שְׁנוֹסֵעַ בְּאֲמָצַע הַשָּׁבוּעַ לְעִיר אַחֶרֶת לְיוֹם
רִאשׁוֹן, הֵרִי זֶה סֶפֶק אִם שְׁהִיֵּת יוֹם אֶחָד מֵחוּץ לְעִיר
נֶחֱשָׁב קְבִיעוּת, וְעָדִיף לְכַתְּחֻלָּה שְׁיִשְׁהָה בְּבֵיתוֹ עַד
לְאַחַר הַדְּלָקָה, אוֹ שְׁיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ שְׂיִדְלִיק בְּבֵיתוֹ
וַיִּשְׁמַע מְאַחֲרִים בְּמָקוֹם שְׁנִמְצָא שָׁם. [הגר"נ קרליץ זצ"ל,
מובא בפסקי הלכות]

ה. חֶתֶן הַמִּתְחַתֵּן בְּחִנְנָה, אִם הַחֲפָה אַחַר צֵאת
הַכּוֹכָבִים עָלוּ לְהַדְּלִיק בְּבֵית הוֹרְיוֹ פִּיּוֹן שְׁעָדִין לֹא
עָקַר מְקוֹמוֹ. [בעל שבת הלוי]

סימן ח' - שַׁבַּת חֲנֻכָּה

א. בְּעֶרְבַּ שַׁבַּת מְדַלֵּקִין גַּר חֲנֻכָּה קֹדֶם גַּר שַׁבַּת. [משנ"ב

תרע"ט ס"א]

ב. כָּתְבוּ אַחֲרוֹנִים שְׁטוּב בְּעֶרְבַּ שַׁבַּת לְהִתְפַּלֵּל

לְכַתְּחֻלָּה מְנַחֶה וְאַחַר כֵּן לְהַדְלִיק הַנֵּר. [משנ"ב תרע"ט ס"ק

א']

ג. זְמַן הַהַדְלָקָה בְּעֶרְבַּ שַׁבַּת מִשְׁעָה וּרְבִיעַ [זְמַנִּית]

קֹדֶם הַלֵּילָה, וְיִתֵּן בָּהּ שֶׁמֶן שֶׁיִּדְלַק חֲצֵי שְׁעָה אַחַר

צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְאִם אֵין לוֹ עַל כָּל פְּנִים יִדָּאג שְׁאַחַת

מֵהֵן תִּהְיֶה דוֹלְקֶת בְּשַׁעוֹר זֶה. [משנ"ב תרע"ט ס"א]

ד. הַמְּנַהֵג לְהַדְלִיק גַּר חֲנֻכָּה מִקֹּדֶם הוּא דוֹקָא אִם

מְדַלֵּיקִים גַּרוֹת שַׁבַּת מִיָּד אַחַר הַדְלָקָה אִךְ לֹא יִקְדִים

לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה אִם מִתְאַחַר בְּהַדְלֵקַת נְרוֹת שַׁבַּת עַד
סְמוּךְ לְכִנְיִסַּת הַשַּׁבָּת. [הלכות חג בחג]

ה. מְנַהֵג יְרוּשָׁלַיִם לְהַדְלִיק בְּעֶרְב שַׁבַּת נֵר חֲנֻכָּה
כְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ דְּקוֹת קֶדֶם הַשְּׂקִיעָה וַיִּרְאֶה לְזָהָר מְאֹד
שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל חֵס וְשָׁלוֹם בְּחֻלוֹל שַׁבַּת. [לוח א"י]

ו. אֵף עַל פִּי שְׂאֵמְרוּ שְׁכָל הַפְּתִילוֹת כְּשֵׁרוֹת יִזְהָר
לְשֵׁים אֶת פְּתִילוֹת הַשֶּׁמֶשׁ שְׂיִדְלַק יָפָה, שְׂמָא יִכָּבֵה לוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּבֵא לִידֵי שְׂמוֹשׁ בְּנְרוֹת

מוצאי שַׁבַּת

ז. בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת חֲנֻכָּה מְזַדְּרִזִין לְהַתְּפַלֵּל עֲרֵבִית
בְּהַקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר זְמַן הַהַדְלָקָה [לוח א"י]

ח. יש אומרים שְקָדָם יְדָלִיק גְרוֹת חֲנֻכָּה וְאַחַר כֶּךָ יִבְדִּיל, [מחבר, רמ"א, הגר"א, ועוד] וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים שְׂיִבְדִּיל וְאַחַר כֶּךָ יְדָלִיק, [הט"ז, מהר"ל מפראג, ופר"ח] וְכָל הַנוֹהֵג כְּאַחַת הַשֵּׁיטוֹת יֵשׁ לוֹ עַל מִי לְסַמֵּךְ וְאֵין לְגַעֵר בּוֹ.

ט. מֶרֶן הַגְרִי"ח זִנְנֶנְפֶּלְד זצ"ל הִיָּה נוֹהֵג שֶׁהֵבִיאוּ לוֹ הַגְרוֹת עַל פְּתַח הַבַּיִת וְהָיָה פּוֹגֵעַ בַּגְרוֹת תְּחִלָּה וְהַדָּלִיק גַּר חֲנֻכָּה תְּחִלָּה מִפְּנֵי שְׂאֵין מַעֲבִירִין עַל הַמְצוֹת. [הלכות חג בחג]

י. הַמְּנַהֵג בִּישִׁיבוֹת קֶדֶם לְהַבְדִּיל תְּחִלָּה וְאַחַר כֶּךָ לְהַדָּלִיק, מִפְּנֵי טֶרַח הַצְּבוּר לְהַתְכַּנֵּס מִחֲדָשׁ.

יא. הַנוֹהֵגִים כְּרַבְּנֵנוּ תָּם כֹּל הַשָּׁנָה יִחְזִיקוּ בְּמִנְהַגָּם גַּם בְּשִׁבְתָּ זֶה וְלֹא יִקְדִּימוּ הַהַדְּלָקָה קֶדֶם זְמַן זֶה. [הגר"ח מבריסק, מובא בהלכות חג בחג]

יב. אין מְבַרְכִין בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ עַל גְּרוֹת חֲנֻכָּה, אָבֵל לִפְנֵי הַהֲדָלָקָה מִתֵּר לְהֲדָלִיק הַנֵּר וְאַחַר כֵּן לְכַבּוֹתוֹ וּלְהֲדָלִיק אוֹתוֹ שׁוּב בְּתוֹרַת נֵר חֲנֻכָּה. [משנ"ב

תרפ"א ס"ק א']

סימן ט' - בְּנֵי יְשִׁיבָה

א. נוֹהֲגִין שֶׁהַבְּחוּרִים הַלּוֹמְדִים בְּיְשִׁיבָה הַמְדֻלְקִין גְּרוֹת בְּחֻדְרָם יֹאכְלוּ שֵׁם שְׁתֵּי סְעֻדוֹת, וְכֵן הוֹרָה מִרְן הַחֲזוֹן אִישׁ. [הגר"ח קניבסקי שליט"א, מובא בימי חנוכה]

ב. וְהַגְרִי"ש אֵלִישִׁיב זצ"ל פָּסַק דְּחֻדָּר אֶכֶל חֲשִׁיב כְּדִין מִסְעֵדָה וְלָכֵן יְדָלִיק בְּמִקּוֹם הַשְּׁנָה, אֶף עַל פִּי שְׁלֹא יֹאכֵל בְּחֻדְרוֹ. אָבֵל טוֹב לְהַחֲמִיר וְלֶאֱכֹל מְזוֹנוֹת בְּחֻדְרוֹ. [נכתב ע"י הרב אפרתי שליט"א] וְהַגְרִי"ש ז' אוֹיְרָבֶאָה זצ"ל פָּסַק שֶׁבְּחֻשׁ שְׂרָפָה יְדָלִיק בְּחֻדָּר אֶכֶל, וּבְמִקּוֹם שְׁחֻדָּר

אכל והפנימיה באותו בבנין יכול להדליק לכתחלה
במקום אכילה. [דבר הלכה]

ג. הבחורים שאוכלים בחדרם [ולא רק בחדר אכל]
בימי החנכה, אינם צרכים להתחיל לאכל שם בערב
חנכה בצהרים, ומספיק מה שהחליטו לאכל בחדרם.
[הגר"נ קרליץ זצ"ל, מובא בפסקי הלכות]

ד. אלו האוכלים בישיבה וישנים בבית אביהם או
במקום אחר, אם יש בטול תורה על ידי זה שהולכים
לשם להדליק, יש לצרף למודם בישיבה כל היום
לאכילתם שם, וידליקו במקום אכילתם. [שו"ת מנחת
יצחק ח"ז ס' מ"ח]

ה. בחורי ישיבה ספרדים הלומדים בישיבות שרבים
בני אשכנז, אין חשש במה שסומכים על שיטת

המחבר שָׁנַר אִישׁ וּבֵיתוֹ מִפְּנֵי לֹא תִתְגַּוְּדוּ. [הגר"נ
קרליץ זצ"ל, מובא פסקי הלכות]

ו. בַּחֹר יְשִׁיבָה שְׁבֻשְׁבַת חֲנֻכָּה נִמְצָא בְּבֵיתוֹ, אֵין צְרִיךְ
לְמִנּוֹת שְׁלִיחַ שְׂיִדְלִיק עֲבוּרוֹ בִּישִׁיבָתוֹ, וְסָגִי בַּהֲדָלָקָה
שְׂמִדְלִיק בְּבֵיתוֹ. [הגרש"ז אוירבאך, מובא בימי חנוכה]. וְיֵשׁ
אוֹמְרִים דָּאם נוֹסַע לְבֵיתוֹ רַק לְשַׁבַּת, וְלֹא יִסְפִּיק
לְהֲדָלִיק בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת בִּישִׁיבָה בְּזִמְנֵי הָרְאוּי, יְמִנָּה
שְׁלִיחַ שְׂיִדְלִיק לוֹ בִּישִׁיבָה, וּבְבֵית הוֹרְיוֹ נִחְשָׁב הוּא
כְּאוֹרֵחַ. [הגר"ש אלישיב זצ"ל, נכתב ע"י הרב אפרתי שליט"א]

ז. פְּנִימִיָּה בִּישִׁיבָה, וּבְאֶחָד מִן הַחֲדָרִים יוֹצֵאת
מִרְפֶּסֶת, יְכוּל כָּל בַּחֹר הַיֵּשׁוּן בְּפְנִימִיָּה לְהֲדָלִיק גִּירוֹתָיו
בְּמִרְפֶּסֶת, כִּיּוֹן דְּהוּי כְּשֶׁתְּפִין בְּמִרְפֶּסֶת דְּכָל אֶחָד רִשְׁאֵי
לְעֵבֵר בְּחֶדֶר חֲבֵרוֹ וְנִחְשָׁבֶת הַפְּנִימִיָּה כְּבֵית דְּזֵה יֵשׁוּן
בְּחֶדֶר זֶה וְזֵה יֵשׁוּן בְּחֶדֶר הַסְּמוּךְ, וּמִכָּל מְקוֹם הוּי בֵּית
אֶחָד. [הגרש"ז אוירבאך זצ"ל מובא בימי חנוכה]

ח. בחור הָדָר בַּפְּנִימִיָּה, מַעֲקֵר הַדִּין אֵין נִפְקָא מִינָה
 אִם יִדְלִיק בְּחֻדְרוֹ אוּ בִפְתַח הַבְּנִין אֶף עַל פִּי שְׁחֻדְרוֹ
 הוּא פְּרָטִי שְׁלוֹ וּפְתַח הַבְּנִין הוּא שְׁל כָּל הַבְּחוּרִים,
 דְּמִכָּל מְקוֹם בְּחֻדְרוֹ גַּם כֵּן יֵשֶׁן עִם עוֹד כַּמָּה בְּחוּרִים,
 בְּרַם יִשְׁנָה עֲדִיפוֹת מְסִימַת לְהַדְלִיק בְּחֻדְרוֹ בְּחֻלּוֹן
 הַפּוֹנָה לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְאִם יֵשׁ בְּחֻדְרוֹ שְׁנֵי חֻלּוֹנוֹת
 לְשְׁנֵי צְדָדִים יִדְלִיק בְּחֻלּוֹן דְּאִיכָּא פְּרָסוּם טְפִי, לְמַרוֹת
 שְׁתִּשְׁמִישׁוֹ בְּחֻלּוֹן זֶה פְּחוֹת מֵהַחֻלּוֹן הַשְּׁנִי. [הגרש"ז
 אוירבאך זצ"ל מובא בימי חנוכה]

ט דַּעַת הַגְּרִי"ש אֵלִישִׁיב זצ"ל, דֵּיִשׁ שְׂאֵלָה גְּדוּלָּה אִם
 יְכוּל לְהַדְלִיק בְּפְתַח הַחֻדְרֵי הַפּוֹנָה לְפָרוּזְדוֹר. [נכתב ע"י
 הרב אפרתי שליט"א]

סימן י' - ההנהגה בנרות החנכה

א. אסור להשתמש באור נרות החנכה בין תשמיש של חל ובין תשמיש מצוה. [הרמב"ם, והרמב"ן] ואף נרות בית הכנסת אין להשתמש לאורם עד אחר חצי שעה. [משנ"ב תרע"ב ס"ק ג'] ואף במקום שמדליק שמש יזהר לכתחלה שלא ישתמש באורו כשנמצא בין הנרות הדולקים [בזמן המצוה]. [הלכות חג בחג]

ב. יש מחמירים שלא להשתמש באור גם לאחר זמן הדלקה, שמא יטעה הרואה ויחשב שמתר להשתמש, ולא ידע לחלק בין תוך הזמן לאחר הזמן. [משנ"ב תרע"ב ס"ק ח']

ג. מתר לילף לאור הנר על מנת לראות שלא יכשל, ואינו מחיב להעצים עיניו. [תרע"ג ס"ק י"א]

ד. המנהג להחמיר אחר זמן הדלקה דאף תשמיש ארעי של חלין אסור, אבל לתשמיש עראי של קדשה אפטר דאין להחמיר. [הלכות חג בחג]

ה. גם אנשים שרוצים לכבות לאחר פחצי שעה, טוב לכתחלה להתנות שהשמן שישאר לאחר פחצי שעה לא יאסר משום הפוסקים הסוברים דבסתם פונתו שהכל יהיה למצוה. [משנ"ב תרע"ב ס"ק ב']

ו. נוהגין להניח שמש אצל הנרות, כדי שאם ישתמש לאורה יהיה זה לאור השמש, ואף על פי שמדליקין כמה חנכיות ביחד ידליק שמש לכל אחד. [משנ"ב תרע"ג סעיף קטן י"ח]

ז. נהגו להחמיר שלא להדליק הנרות מנר אחד לחברו, כיון שעקר מצותו אינו אלא נר אחד לכל בני הבית והשאר הדור מצוה. [משנ"ב תרע"ד ס"א]

ח. צריך שידליק במקום הנחתם, ואחר הדלקתם אין לטלטל הנרות ממקומן, בחצי שעה הראשונה, אף באותו חדר. ויש מקילין וראוי להחמיר. [תרע"ה ס"ק ו']

ט. ועל כן פשוט גם כן שאין לקחת נר החנכה ממקומו, ולהדליקו מנר הנמצא במקום אחר, ולהשיבו למקומו.

י. אין להדליק מנר חנכה, נר של דבר מצוה [הגר"א], אבל דעת הרמ"א דשרי.

יא. נותר לו שֶׁמֶן וּפְתִילֹת בְּסוֹף חֲנֻכָּה יִשְׂרָפִם, וְאִין
לְהִשְׁחִיתוֹ, וְלֹא יִשְׁמְרֵם לְשָׁנָה הַבָּא, שְׁמָא יִשְׁכַּח
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. [משנ"ב תרע"ב ס"ק ז']

יב. בְּקִבּוּק הַשֶּׁמֶן שִׁשּׁוּפָךְ מִמֶּנּוּ לְגֵרוֹת מִתֵּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
בְּנוֹתֵר מִמֶּנּוּ לְצָרְכוֹ. [ביאור הלכה תרע"ז ס"י]